

MEGHÍVÓ

A *Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport*,
valamint a *DAB Nyelvtudományi Munkabizottsága*
meghívja

Békés Vera

(MTA Filozófiai Intézet; EKF Filozófia Tanszék)

Réger Zita hagyatéka

című előadására

1990-ben a régi Akadémiai Kiadó közrebocsátásban megjelent egy kis terjedelmű, ám annál jelentősebb munka, Réger Zita: *Utak a nyelvhez* c. könyve. Ebben egyebek között saját cigány nyelvi kutatásainak jelentős részét is közreadta. Ez a könyvecske, valamint a posztumusz közzétett *Cigány gyermekvilág* c. kötet ma már több egyetemen és főiskolán kötelező tananyag, amelyek elektronikusan is hozzáférhetőek.

Réger Zita hazai viszonylatban azon kevesek közé tartozott, akik kutatásaikban már a 70-80-as években összhangba kerültek a kortárs nemzetközi antropológiailag, etnográfiaileg megalapozott társas szemléletű nyelvészettel, sőt tovább is lépett. A nyelvi szocializáció jelenségét, a beszélés etnográfia dimenziójában vizsgálta, és e tekintetben óriási empirikus anyagot gyűjtést végzett.

A kutatási alapegység itt nem az egyes beszélő egyén, hanem az anya (gondozó) és csecsemő olyan *d u á l u n i ó j a*, ahol nincs értelme a további felbontásnak, s a baba elsődlegesen ezen az alapegységen keresztül kapcsolódik a többi beszélőhöz, az anyanyelvi közösséghez. Az anyák, amikor gyermekeik nyelvi megnyilvánulásait kanalizálni, illetve fokozatosan bővíteni igyekeznek, akkor nem csak a közösség által elvárt, korrekt fonetikai és alaktani megformáláshoz nyújtanak mintát, hanem egyben az emberi érintkezés kulturálisan meghatározott, rejtett szabályaiba is bevezetik a gyermekeiket. Az *Utak a nyelvhez* címben jelzett többes szám arra utal, hogy ezeknek a rejtett szabályoknak a spontán követését magát is kultúránként eltérő, sőt többnyire szociálisan is rétegzett, de típusokba rendezhető modellek irányítják, s ezek a gyermeket gondozó számára is meglehetősen szigorú, ám implicit szabályok a közösségre jellemző együttélési normákba ágyazódnak. Az eltérő anyanyelv-átadási stratégiák elég nagy különbséget is jelentenek ahhoz, hogy már az iskolai oktatás során előny-nyel vagy hátránnyal járjanak a gyerek számára, s így hosszú távra kijelöljék majdani helyét az adott társadalomban.

Előadásában Békés Vera Réger Zita munkásságának elsősorban azokat a vonásait emeli ki, amelyek az összegyűjtött — és a feldolgozásra váró összegyűjtött — anyag értelmezésében mindmáig alapvető jelentőségűek, és időszerűbbek, mint valaha.

Helyszín: MTA Debreceni Területi Bizottság (DAB) székháza (Debrecen, Thomas Mann u. 49.),

I. emelet „C” terem (Kis előadó)

Időpont: 2013. március 11. (hétfő), 16 óra

Az előadás honlapja: http://mnytud.arts.unideb.hu/tkny/ea3_3.html

Az előadáson minden érdeklődőt örömmel lát a Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport, valamint a DAB Nyelvtudományi Munkabizottsága.

Debrecen, 2013. március 7.

Kis Tamás

Fehér Krisztina

Tóth Valéria

A Társas-Kognitív Nyelvészeti Kutatócsoport
alapító tagjai

A DAB Nyelvtudományi
Munkabizottságának elnöke